

2012-01-11

Fråga-svar

Libanon. Annullering av skilsmässa och skyddat boende

Fråga

Kan man som muslim ansöka om annullering av skilsmässa i Libanon?

I så fall, vid vilken domstol och på vilka grunder, samt krävs det samtycke av båda parter?

Vad finns det för möjlighet till skyddat boende i Beirut för en kvinna som riskerar misshandel etc.?

Svar

Skilsmässa

Religion i Libanon styr många lagar och däribland familjerätt och skilsmässoproceduren (Utrikespolitiska Institutet, 2011-03-17). Varje religiös grupp har sin egen lagstiftning och sina egna religiösa domstolar som avkunnar domar i familjerättsliga fall (Unesco, 2005, s. 15). Shia- och sunnimuslimer, kristna, samt druser har alla egna domstolar baserade på trosbekännelse, utnämnda och subventionerade av staten, och vars jurisdiktion gäller bland annat skilsmässa (US Department of State, 2011-09-13).

När det gäller islamsk rättstradition finns det flera typer av skilsmässa. Normaltypen kallas *talaq*, där mannen kan avsluta ett äktenskap genom ett enkelt uttalande, utan inblandning av domstol. Skilsmässan fullbordas automatiskt efter en föreskriven tid som kallas *idda*. Under den föreskrivna tiden *idda* kan mannen ändra sig och återkalla skilsmässan utan hänsyn till kvinnans önskemål, men efter *idda* kan kvinnan motsäga sig detta (Tucker, 2008, s. 86-87). *Talak* är ogiltig i Libanon om uttalad under berusning eller tvång (Emory, odaterad).

Freedom House (2010) rapporterar om ”Personal status laws”¹ (som styr familjerätt beroende på religionstillhörighet) och *talaq* i Libanon:

Systemic bias is also reflected in discriminatory provisions of the multiple personal status laws, which apply to citizens based on their religion. Under these laws, women are at a disadvantage in terms of marital rights, divorce proceedings, and child custody.

/---/

The new law also allows women from other Christian denominations to marry Greek Orthodox men without having to convert, and emphasizes that the wife's religion will not be used to discriminate against her in annulment or divorce proceedings. Nonetheless, due to widespread patriarchal attitudes, women of all faiths are traditionally expected to conform to their husband's demands.

/---/

Among Muslims, a man can divorce his wife with relative ease through the practice known as *talaq*, or repudiation. The divorced woman is entitled to her dowry as well as financial maintenance throughout the *iddat*, the waiting period during which a husband may revoke his repudiation and reconcile with his wife, even if it is against her will.

UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW) (2006, s.95) säger också att enligt lagstiftning för sunnimuslimer, har mannen rätt till skilsmässa utan att gå via domstol, samt att han kan ångra sig inom en väntetid. Kvinnan kan emellertid stipulera rätten till skilsmässa i äktenskapskontraktet, och har även rätt att begära skilsmässa om mannen till exempel behandlat henne illa, även om det är en komplicerat procedur (ibid). Kvinnan och mannen kan även komma överens om att mannen begär skilsmässa mot betalning av en summa pengar som kompensation till mannen från kvinnan (*khula*) (ibid):

In the Sunni and Shi'i denominations, the man possesses the right of divorce, irrespective of the woman's agreement and without appearing before a judge. He also has the right to divorce his wife by proxy. Divorce is of two kinds. Revocable divorce is when the

¹ Article 9 of the constitution guarantees freedom of conscience and religious practice, and asserts that the personal status interests of all sects will be respected. Each state-recognized religious group has the right to adhere to its own personal status laws, which regulate matters related to birth, marriage, divorce, and child custody. For example, the Muslim denominations alone are subject to four different personal status codes. The six Catholic denominations share a uniform personal status law, and some state-recognized denominations, such as the Ismailis, are no longer represented in Lebanon. Nonetheless, the personal status laws of all religious groups in some way discriminate against women and promote patriarchal stereotypes. (Freedom House, 2010-03-03)

marital bond is dissolved only after the expiry of the waiting period, during which time the husband has the right to take his wife back, even without her consent. Irrevocable divorce is where the marital bond is dissolved finally and is of two kinds. Lesser irrevocable divorce is where the husband pronounces divorce less than three times; the husband may take back his wife on the basis of a new marriage contract and dowry. Greater irrevocable divorce is where the husband may take back his wife only after she has remarried and divorced.

/---/

Among the Sunnis, a woman has the right to stipulate in her marriage contract that she shall have the right to divorce herself. /.../ Likewise, in the Sunni denomination, a woman has the right to demand separation (the dissolution of the marriage bond by decree of a judge) as a result of damage arising from discord or mistreatment, such as beating, compelling her to commit forbidden activities, engaging in forbidden activities or because the husband does not support his wife financially, although this involves a long and complicated procedure. The Sunni woman also has the possibility of dissolving the marriage bond by khula', which is the dissolution of the marriage bond by the husband at the request or with the agreement of the wife for a sum of money provided by her.

Skyddat boende

Migrationsverket (2009-07-24, s. 18-19) nämner två organisationer som driver skyddade boende för kvinnor i Libanon:

De skyddade boenden som finns drivs av Sisters of the Good Shepherd, som har 50 platser, och Mary and Martha Association, som just nu har mellan 15 och 20 platser. Det sistnämnda skulle starta ett nytt kvinnocenter i juni i år och därmed skapa ytterligare 50 platser.

Dessa skyddade boenden drivs av kristna men deras verksamhet är till för alla kvinnor som råkar illa ut oavsett klass, etnisk eller religiös tillhörighet.

De har funnits sedan 1940-talet och samarbetar med myndigheter och med kvinnoorganisationen KAFA.

Utöver stöd och hjälp till de kvinnor som rymmer hemifrån eller på annat sätt hamnar i en allvarlig kris eller en kritisk situation så har de rehabiliteringsprogram för prostituerade kvinnor.

Myndigheterna har inga skyddade boenden i sin ägo. De samarbetar dock med de två skyddade boenden som finns i landet.

Immigration and Refugee Board of Canada (2011-11-14) uppger efter samtal med chefen för KAFA att det finns fem skyddade boenden för

kvinnor i Libanon, vilka inte får ekonomiskt stöd från staten och ofta drivs av religiösa grupper.

Denna sammanställning av information/länkar är baserad på informationssökningar gjorda av Migrationsverkets landinformationsenhet under en begränsad tid. Den är sammanställd utifrån noggrant utvalda och allmänt tillgängliga informationskällor. Alla använda källor refereras. All information som presenteras, med undantag av obestridda/uppenbara fakta, har dubbelkontrollerats om inget annat anges. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende. Informationen i sammanställningen återspeglar inte nödvändigtvis Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom sammanställningen göra politiska ställningstaganden. Refererade dokument bör läsas i sitt sammanhang.

Källförteckning

Emory University Law School, *Lebanon (Lebanese Republic)*, odarerad <http://www.law.emory.edu/ifl/legal/lebanon.htm> (Hämtad 2012-01-11)

Freedom House, *Women's Rights in the Middle East and North Africa 2010 – Lebanon*, 2010-03-03 <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/refworld/rwmain?page=printdoc&docid=4b99012177> (Hämtad 2011-11-30)

Immigration and Refugee Board of Canada, *Domestic violence, including legislation, state protection, and services available to victims (2008-September 2011)*, 2011-11-14 http://www.ecoi.net/local_link/206541/311831_en.html (Hämtad 2011-12-06)

Migrationsverket, *Hedersrelaterat våld i Libanon, Syrien och de kurdstyrda provinserna i norra Irak*, 2009-07-24 <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=34842> (Hämtad 2011-12-05)

UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), *UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women: Third periodic report of States Parties, Lebanon*, 2006-07-07 <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/47440f642.pdf> (Hämtad 2011-11-30)

Unesco, *Women in Personal Status Laws: Iraq, Jordan, Lebanon, Palestine, Syria*, 2005-07 http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/SHS/pdf/Women_in_Personal_Status_Laws.pdf (Hämtad 2012-01-11)

Tucker, Judith E., *Women, family, and gender in Islamic Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2008.

Utrikespolitiska Institutet, *Landguiden: Libanon: Religion*, 2011-03-17
<http://www.landguiden.se/Lander/Asien/Libanon/Religion> (Hämtad 2011-12-01)